

ŽIVOTNÍ
PŘÍBĚHY

Mirjana Soldo

Mariino srdce zvítězí

Autobiografie
vizionářky
z Medžugorje

Mirjana Soldo

MARIINO SRDCE ZVÍTĚZÍ

Autobiografie vizionářky
z Medžugorje

Paulínky

KATALOGIZACE V KNIZE – NÁRODNÍ KNIHOVNA ČR

Soldo, Mirjana, 1965-

Mariino srdce zvítězí : autobiografie vizionářky z Medžugorje / Mirjana Soldo ; přeložila Františka Böhmová. -- 2. vydání, 3. dotisk. -- Praha : Paulínky, 2024. -- 375 stran. -- (Životní příběhy)

Název anglického překladu: My heart will triumph

Přeloženo z anglického překladu srbského originálu

* 27-587.5-055.2 * 272-726.6-055.2 * 27-312.47-587.5 * 27-312.47-5 * 726.5:27-567-312.47 * 27-584 * 272-184.3 * 27-636 * 27-4 * 27-662:3 * 929 * (497.6) * (092) * (0:82-84)

– Marie, Panna

– Soldo, Mirjana, 1965-

– 1981-2001

– křesťanské vizionářky -- Bosna a Hercegovina -- 20.-21. století

– katoličky -- Bosna a Hercegovina -- 20.-21. století

– mariánská zjevení -- Bosna a Hercegovina -- 20.-21. století

– mariánský kult -- Bosna a Hercegovina -- 20.-21. století

– mariánská poutní místa -- Bosna a Hercegovina -- 20.-21. století

– duchovní život

– katolická víra

– náboženská obroda -- 20.-21. století

– křesťanský život -- 20.-21. století

– křesťanství a společnost -- 20.-21. století

– Medžugorje (Bosna a Hercegovina)

– autobiografie

– citáty

27-5 - Liturgie. Křesťanské umění a symbolika. Duchovní život [5]

929 - Biografie [8]

Všechna práva jsou vyhrazena. Bez písemného souhlasu nakladatelství Paulínky není dovoleno veřejně publikovat či jinak šířit jakoukoli část této knihy.

© CatholicShop Publishing, 2016

317 Riveredge Blvd, Ste 208

Cocoa, Florida, 329 22, USA

© Nakladatelství PAULÍNKY, 2022

www.paulinky.cz

ISBN 978-80-7450-420-4 (tištěná kniha)

ISBN 978-80-7450-532-4 (pdf)

ISBN 978-80-7450-533-1 (e-pub)

ISBN 978-80-7450-534-8 (mobi)

2. vydání, 3. dotisk, 2024

Mým rodičům

*Zvláštní zásluhy na vyjití této knihy mají
Miki Musa a Sean Bloomfield: díky jejich lásce,
trpělivosti a pomoci ji dnes můžete držet v ruce.*

ÚVOD

JMENUJI SE Mirjana. Více než 35 let se mi zjevuje Panna Maria. Nemůžu to říct otevřeněji.

Chápu, že v dnešní době si něco takového umíme jen těžko představit. I pro některé věřící jsou zázraky záležitostí minulosti. Pochybuji však, že byl někdo ve větším šoku než já, když to všechno začalo. Rozhodně jsem nečekala, že by se něco takového mohlo stát právě v Medžugorji, v malé vesničce bývalé Jugoslávie.

Měli byste vědět, že mě vyšetřovali lékaři a vědci z celého světa. Všichni se shodli v jednom – jsem úplně normální. Mám to dokonce i písemně.

Proto dřív než se zamyslíte nad mým duševním zdravím, s úsměvem na tváři se zeptám: Vy máte oficiální dokument, který potvrzuje, že jste psychicky v pořádku?

Nepíšu knihu ve snaze vás přesvědčit, abyste mi věřili. Jsem jen posel. Chci vám vyprávět svůj příběh s nadějí, že přinese útěchu světu, v němž je pokoj čím dál vzácnější.

Když řeknu, že odpoledne 24. června 1981 se mi změnil život, ani zdaleka tím nevyjádřím, co se stalo.

Až do toho dne jsem žila pod tvrdou rukou komunismu a snášela jsem mnohé těžkosti, které s tím byly spojené. To nejhorší utrpení ovšem začalo až poté, co se mně a dalším pěti dětem přihodilo něco mimořádného.

To, co jsme viděli, radikálně poznamenalo nás, naše rodiny i miliony lidí po celém světě. Zároveň to však vyvolalo zuřivost jugoslávského režimu. Komunisti se obávali,

že moje svědectví ohrozí jejich mocenské postavení. Když mi bylo pouhých šestnáct, prohlásili mě za nepřítele státu.

Jejich obavy byly možná opodstatněné, protože jsem poznala něco mnohem většího a mocnějšího, než byla komunistická vláda – něco mnohem většího než cokoli tady na zemi...

Poznala jsem Boží lásku.

1. KAPITOLA

„Velebím tě, Otče, Pane nebes i země, že jsi tyto věci skryl před moudrými a rozumnými, a zjevil jsi je maličkým.“

Evangelium podle Matouše 11,25

Na začátku jsem v naší šestici vyčnívala. Na rozdíl od ostatních jsem vyrůstala v Sarajevu. Toto velkoměsto s rušnými ulicemi a výškovými budovami bylo v ostrém kontrastu s políčky, špinavými cestami a kamennými domky v Medžugorji.

Kulturní rozdíly mezi těmito dvěma místy ale byly mnohem větší než ty viditelné a hmatatelné.

V Medžugorji bydleli většinou Chorvati, hrdý národ, který ve své historii zažil nesčetné útrapy. Ať už vzešly od tureckých dobyvatelů, nebo komunistických utlačovatelů, obyvatelé Medžugorje zůstali věrní své katolické víře: Svou víru museli skrývat i v roce 1981, nechtěli totiž probudit zájem ze strany vlády.

Naproti tomu obyvatelé Sarajeva tvořili pestrou směsici všech národů, které žily v Jugoslávii. Někdy se toto město nazývá „Jeruzalém Evropy“. Mezi 400 000 jeho obyvateli byli bosenští muslimové (asi 45 procent), srbští pravoslavní křesťané (30 procent), několik nás katolických Chorvatů

(8 procent) a malá komunita židů. Avšak dominantní ideologií byl v té době ateistický komunismus.

Bohaté dějiny Sarajeva se odrážely i v jeho architektuře. Vypadalo to, jako by se ve městě spojily různé části stavebnice. Na periferii zářily červené tašky na střechách domů tradičních bosenských rodin a v jejich pozadí byly vidět jednotvárné betonové monolity, které postavili komunisti. Blíže k *Baščaršija* – malebnému sarajevskému „starému městu“ – se o pozornost ucházely vyzdobené mešity a osmanské citadely, jakož i extravagantní pozůstatky z období Rakouska-Uherska.

V dětství jsem měla přátele z různých oblastí. Jen někteří byli katolíci, převládali muslimové a pravoslavní. Na panoramatu města dominovaly minarety a byzantské věže. Setkávala jsem se s přáteli obou vyznání, ale nikdy jsme se nezaobírali rozdíly. Někdy jsem slavila jejich svátky a oni zase slavili ty moje. Uměla jsem si vážit lidí jiného vyznání ještě dřív, než nás to naučila Panna Maria.

V dětství jsem trávila léto v Medžugorji, ačkoli v domě netekla voda a většinou jsem pracovala pod parným sluncem. Bydlela tam moje teta, strýc, bratřanci a sestřenice. Rodiče mi dovolili, abych u nich rok co rok pobývala. Medžugorje byla mým druhým domovem.

Strýček Šimun a teta Slava mě brali jako svoje dítě. Nikdy jsem neměla pocit, že jsem u nich jen na návštěvě. Jejich dvě nejstarší dcery Milena a Vesna pro mě byly spíš sestry než sestřenice. Spala jsem v jejich pokoji. Každou noc jsme si povídaly tak dlouho, dokud nás jejich malý bráška Vlado nepoprosil, abychom se ztišily, nebo dokud jsme smíchem nevzbudily jejich sestřičku Jelenu.

Farnost Medžugorje se nachází v údolí mezi horami pokrytými kosodřevinou. Spadá pod ni pět vesniček. Založili ji 15. května 1892 a svěřili ji pod ochranu svatého Jakuba, patrona poutníků. Toto rozhodnutí se o 90 let později ukázalo jako prorocké. První kostel svatého Jakuba nevědomky postavili na nestabilní půdě, proto v roce 1969 zbudovali nový. Zpočátku se všichni divili, proč kněží nechali postavit tak velký kostel, ale po událostech z roku 1981 se ukázalo, že je spíš malý.

Moje teta a strýc bydleli v Bijakovići [bijakovići], vesničce na úpatí vrchu, který se jmenuje Podbrdo. Podobně jako všichni v Medžugorji si vydělávali na živobytí pěstováním tabáku, hroznového vína a jiných plodin. I když tradiční hercegovinské domy měly kamenné zdi a oranžové taškové střechy, Šimun a Slava obývali modernější omítnutý dům z cihel.

Nikdo v Sarajevu nechápal, proč Medžugorji tolik miluji, ani moji rodiče. Užívala jsem si pohodlí městského života. Rodiče tvrdě pracovali, aby mi ho zabezpečili. Oproti tomu byl život v Medžugorji mnohem těžší. Vesničané si museli většinu potravin vypěstovat, šetřit vodou a tvrdě pracovat, jen aby přežili. Avšak právě tato jednoduchost mě tam každé léto přitahovala.

Během prvních devíti let mého života v Sarajevu se mnou rodiče zacházeli jako s princeznou. Tatínek byl velice shovívavý. Když mě maminka požádala, abych vyprala prádlo nebo umyla nádobí, udělal to za mě. Někdy mi rodiče donesli snídani do postele. Vždycky mi připravili to, co jsem měla ráda, protože jsem byla hubená. Chtěli, abych víc jedla, a aby mě povzbudili, pochválili mě, když jsem

snědla všechno, co jsem měla na talíři. To mě někdy ovšem přivedlo do trapných situací. Když mi bylo asi sedm let, jeli jsme na návštěvu k příbuzným. Rodina připravila tchánovi mé tety speciální jídlo. Nevěděla jsem, že je pouze pro něho, a všechno jsem mu snědla.

S hrdostí jsem tam seděla a očekávala pochvalu, ale místo toho na mě každý hleděl s údivem. Naštěstí se tomu tetin tchán jenom zasmál.

Pro vybírávého strážníka, jako jsem já, bylo jídlo v Medžugorji jiné, než na jaké jsem byla zvyklá. Maminka mě na to ale před odjezdem vždycky upozorňovala, takže jsem si nikdy nestěžovala.

„Jakmile uslyším, že jsi odmítla něco sníst,“ řekla, „okamžitě se vrátíš domů.“

I přes rozdíly jsem Medžugorji milovala. Zatímco moje rodina si užívala dovolenou na pobřeží Jadranského moře, já jsem jela do nenápadné farmářské vesničky v hercegovinských horách.

Medžugorje mi však nikdy nebyla úplně cizí. Pokud si pamatuji, občas jsem s rodiči zavítala ke svým příbuzným ve vesničce. Jako malá holčička jsem si moc ráda hrála se svými bratřenci, sestřenicemi a jejich kamarády. Běhávali jsme po otevřených polích a hráli si ve vinicích na schovávanou. Během těchto návštěv jsem poznala venkovskou svobodu, kterou mi město nemohlo dát.

Jeden chlapec se ke mně choval velice mile. Jmenoval se Marko a byl o rok starší. Měl husté černé vlasy a oči barvy turecké kávy. Markův strýc z otcovy strany byl ženatý s mojí tetou z matčiny strany. V těch letech jsme se setkávali u mé tety. Jeho i moji rodiče spolu rádi trávili čas. Když

nás navštívili v Sarajevu, přijel s nimi i Marko. Moje vzpomínky na něj jsou stejně staré jako mé první vzpomínky vůbec. Dokonce si pamatuji, že když jsme byli malí, spali jsme ve stejném pokoji.

Marko byl jiný než ostatní kluci. Měl v sobě pokoj – klidný a jemný stoicismus, který jsem obdivovala – a vždycky se usmíval. Jeho dobrotu jsem připisovala jeho silné víře v Boha, kterou mu jeho rodiče vštěpovali už od dětství.

Když jsme byli v pubertě, Markovo přátelství se rozvinulo v romantickou přitažlivost, ale příliš se styděl, než aby mi o tom řekl. Každý o jeho pocitech věděl. Kdykoli jsem přijela na léto do Medžugorje, přišel pod záminkou, že hledá svého strýce a tetu. Sestřenice si mě kvůli němu dobíraly.

V Medžugorji ale nebylo pro takové vztahy moc příležitostí. Když jsem tam pobývala, pracovala jsem stejně tvrdě jako všichni ostatní. Moje sestřenice i já jsme vstávaly ještě před svítáním, abychom na polích sbíraly tabák; později navečer jsme dávaly tabákové listy vysušit.

Během prvních návštěv mě strýc a teta nebudili, abych s nimi šla do práce. Mysleli si, že potřebuji víc spánku, protože nejsem zvyklá na jejich životní styl. Nezdálo se mi správné, abych spala, zatímco moje sestřenice pracují. Sama jsem vstala a šla s nimi. Zpočátku byli všichni překvapení, ale strýc mě pak záhy začal budit ve čtyři ráno jako ostatní.

Po práci jsme měli obvykle volno. Bavili jsme se maličkostmi. Například jsme se sešli na kraji vesnice nebo jsme seděli a povídali si na kamenných zídkách. Děti v Medžugorji moc rády poslouchaly o životě ve městě. A já jsem zase měla ráda jejich vyprávění o životě na venkově.

Jedna z mých nejbližších kamarádek byla vysoká dívka s tmavými vlasy. Jmenovala se Ivanka. Bydlela v nedalekém Mostaru, ale léto a víkendy trávila v Medžugorji u babičky. Byla tedy v Medžugorji víc doma než já. Oběma se nám líbil život ve městě. S oblibou také vyprávěla o módě – a někdy i o své náklonnosti k místnímu chlapci Rajkovi.

Na sklonku dne jsem se cítila vyčerpaná, ruce jsem měla černé a lepkavé od tabáku, ale vždycky jsem byla plná radosti. Když jsem znovu nastoupila do školy v Sarajevu, styděla jsem se za svoje ruce. Spolužáci se z letních prázdnin vrátili s rukama krásně opálenýma, zatímco ty moje byly žlutočerné od zbytků tabáku. Schovávala jsem je pod lavicí.

Byla to ale jen taková malá nepříjemnost. V Medžugorji jsem se cítila úžasně. Cítila jsem, že žiju. Pokaždé jsem se těšila na konec školního roku, až se tam zase budu moct vydat.

V roce 1981, před koncem druhého ročníku na střední škole, jsem začala prožívat něco nezvyklého. Bylo to intenzivnější než radost, že pojedou do Medžugorje. Kupodivu se to projevilo silnou touhou být sama a modlit se.

Stáhla jsem se tedy do samoty a v tichu se modlila. Nedělala jsem to, co obvykle. Neprocházela jsem se s kamarádkami a netrávila jsem čas v kavárnách. Maminka měla čím dál větší obavy, protože jsem se nechovala jako normální šestnáctiletá dívka.

V té době jsem navštěvovala jednu z nejlepších středních škol v Sarajevu. O přestávkách mezi hodinami – kdy ostatní studenti běhali po chodbách – jsem chodívala

do starého pravoslavného chrámu u školy. Většina mých katolických spolužáků se pravoslavným chrámům vyhýbala, ale pro mě se stal pokojným útočištěm.

Chrám vypadal pustě. Vzduch uvnitř byl studený a těžký. Voněl po starém víně a kadidle. Každý den jsem zapálila svíčku a pomodlila jsem se. Vychutnávala jsem si ticho. Chtěla jsem pochopit, co se ve mně odehrává. Tento podivný pocit nabíral každým dnem na síle. Na konci školního roku jsem se modlila víc než kdykoli předtím.

Když jsem odjížděla do Medžugorje, zdálo se mi, že neodjízím já. Bylo to jako sledovat ve filmu život někoho jiného. Proč jen jsem se cítila tak zvláště?

Dokonce i tatínek poznal, že nejsem ve své kůži, když mě vysadil na nádraží, abych stihla vlak do Mostaru. Jako vždy při loučení plakal – tentokrát mě však prosil, abych svůj odjezd ještě zvážila.

Objala jsem ho. „Všechno bude dobré, tati. Netrap se.“

Když jsem seděla ve vlaku, rostlo ve mně nejasné očekávání. Očekávání čeho? Neměla jsem ani tušení. Těšila jsem se, že v Medžugorji opět uvidím svoje kamarády a rodinu, ale tentokrát jsem měla jiný, mnohem silnější pocit. Zdálo se mi, že stojím na okraji něčeho neznámého a chystám se skočit. Dívala jsem se z okna, když vlak projížděl čtvrtěmi Sarajeva a potom kolem řeky Neretvy, tyrkysové stuhy, která se vine kolem Dinárských Alp. Co se to se mnou děje? A proč jsem se najednou chtěla pořád modlit?

Mlhavé útesy ustoupily širokému jezeru Jablaničko. Po několika tunelech a obloukových mostech vlak dorazil do Mostaru, kde už na mě čekal strýček Šimun.

Za pár dní po příjezdu do Medžugorje jsem na všechny své otázky dostala takovou odpověď, o jaké se mi ani nesnilo.

Ráno 24. června jsem se probudila s úsměvem na rtech. Byl svátek sv. Jana Křtitele, proroka, kterého Bible popisuje jako „hlas volajícího na poušti, abychom připravili cestu Pánu“. Mou radost ovšem nezpůsobil svatý Jan, nýbrž to, že jsme ten den nemuseli sbírat tabák. O svátcích se v Medžugorji nepracovalo, a tak jsem měla spoustu volného času.

Byla to skvělá příležitost vidět se s Ivankou. Její rodina bydlela vedle mého strýce. Když jsem ji našla, rozhodly jsme se jít na procházku na okraj Bijakovići. Vydalý jsme se úzkou pěšinou. Zastavily jsme se v sousedním domě, protože jsme chtěly vědět, jestli se k nám nepřidá místní děvče Vicka. Zrovna spala, ale její maminka nám slíbila, že jí vzkáže, že jsme se pro ni stavovaly.

Tehdy se v Medžugorji nikdy nezamykaly dveře. Bylo běžné, že sousedé vešli do domu někoho jiného bez ohlášení. Nejoblíbenější kratochvílí ve vesnici bylo popovídat si. Jak jsme procházely, slyšely jsme skoro z každého domu: „Kam jdete?“ Všechno utichlo, až když jsme za sebou nechaly poslední dům ve vesnici.

Šly jsme po neupravené cestě podél úpatí vrchu Podbrdo. Probíraly jsme strašlivou bouřku, která v této oblasti nedávno řádila. Telefonní linky ještě pořád nefungovaly, protože blesk zasáhl telefonní ústřednu. Mluvíly jsme také o všedních událostech – co jsme dělaly ve škole, o nejnovější módě a dalších věcech, o kterých si dospívající dívky obvykle povídají.

V pozadí našeho veselého rozhovoru však viselo téma, o němž nechtěla mluvit žádná z nás – ani ne před dvěma měsíci zemřela po dlouhé nemoci Ivančina maminka Jagoda. Byla to svatá žena. Přijala svoje utrpení a nestěžovala si ani v posledních chvílích svého života. Jak to bývá v Hercegovině zvykem, Ivanka si v den pohřbu své maminky oblékla černé smuteční šaty a bude je nosit po celý rok.

Při procházce jsem v jejím hlase cítila zármutek. V očích se jí zračila bolest. Doufala jsem, že na svěžím vzduchu přijde na radostnější myšlenky. Jak jsme si povídaly, opravdu se jí vrátil úsměv.

Když nás chození unavilo, sedly jsme si do stínu. Bylo okolo páté hodiny odpoledne. Uprostřed rozhovoru Ivanka zničehonic zvolala: „Myslím, že na vrchu vidím Pannu Marii!“

Dívala se na Podbrdo. Myslela jsem si, že si dělá legraci, a tak jsem se tam ani nepodívala.

„Jasně, určitě je to Panna Maria!“ odpověděla jsem. „Přišla zjistit, co my dvě děláme, protože nemá nic lepšího na práci.“

Když mi ale Ivanka začala popisovat, co vidí, naštvála jsem se na ni. Rodiče nás učili, abychom měli víru v úctě a nikdy nebrali jméno Boží nadarmo. Měla jsem dojem, že si Ivanka z blahoslavené Matky dělá legraci, cítila jsem se proto nepřijemně a bála jsem se.

„Odcházím,“ řekla jsem a vydala jsem se domů. Když jsem došla do vesnice, srdce mi zaplavil neodbytný pocit. Něco mě táhlo zpátky – ten pocit byl tak silný, že mě přinutil se zastavit a otočit.

Našla jsem Ivanku na tom samém místě. Dívala se na vrchol a poskakovala. Nikdy jsem ji neviděla tak nadšenou. Když se na mě podívala, naskočila mi husí kůže. Její opálená pokožka byla bledá jako mléko a oči jí zářily.

„Podívej se teď, prosím!“ požádala mě.

Pomalu jsem se otočila a pohlédla jsem nahoru na kopec. Když jsem spatřila tu postavu, srdce se mi rozbušilo strachem i úžasem, ale rozum jakoby zůstal stát.

Ještě jsme ani nevyšly na kopec, ale to, co jsem viděla, se dalo zřetelně rozpoznat – tam mezi skalami a ostružinami stála mladá žena.

2. KAPITOLA

*„Přicházím mezi vás, protože chci být vaší Matkou –
vaší Přímluvkyní.“*

Z poselství Panny Marie z 18. března 2012

Jsem mrtvá, nebo žiju? Tuto otázku jsem si kladla, když jsem se poprvé podívala na onu krásnou ženu na kopci. V srdci jsem měla zmatek, emoce střídaly jedna druhou.

Pomyslela jsem si: „Štípni se. To se ti asi jen zdá!“

V prvních minutách překvapení jsem se neodvážila k ženě přiblížit. Ze vzdálenosti asi sto metrů jsem sice nedokázala rozpoznat její tvář, ale viděla jsem, že má modrošedý oděv a v náručí něco nese. Zanedlouho jsem si uvědomila, že „to něco“ v jejím náručí je dítě.

Pomyslela jsem si: „Matka s dítětem by se na takový kopeček nikdy nedostala.“

Zcela jsem se zaměřila na tu ženu a nevěnovala jsem pozornost ostatním věcem. Jen matně si pamatuji, že se k nám přidaly další místní děti. Přiblížil se k nám chlapec jménem Ivan. Nesl jablka. Když uviděl to, co jsme viděly my, všechna jablka tam nechal a utekl. A když za námi přišla Vicka, byla tak vyděšená, že odhodila boty a také utekla.

Ivanka a já jsme si vyměnily pohledy. Neřekly jsme ani slovo a rozběhly jsme se domů.

Vešla jsem do strýcova domu a zvolala jsem: „Myslím, že jsem viděla Pannu Marii!“

Moje babička Jela, která byla v domě sama, se na mě s údivem podívala. Chvíli mě zkoumala.

„Ať Panna Maria zůstane tam, kde je – v nebi. Vezmi si růženec, běž do svého pokoje a modli se.“

Byla jsem příliš rozrušená, než abych babičce vysvětlila, že jsem opravdu něco viděla, a tak jsem udělala přesně to, co mi řekla – šla jsem do svého pokoje a začala jsem se modlit.

Konečně jsem se přestala trást, ale v noci jsem nemohla usnout. Jakmile jsem zavřela oči, viděla jsem tu ženu na kopci. Byla jsem si jistá, že je to Panna Maria. Cítila jsem to celou svou bytostí. Ale neměla by být spíš v nebi? Hledala jsem ve vzpomínkách něco, co by mi pomohlo pochopit můj zážitek.

Až do té doby mě nenapadlo, že člověk může vidět tady na zemi *Gospu* – to je chorvatské jméno pro blahoslavenou Pannu Marii. Nikdy jsem neslyšela o jiných takzvaných „zjeveních“. Myslela jsem si, že se zjevila poprvé. V komunistické Jugoslávii byly náboženské knihy zakázaným zbožím, naše „znalosti“ o zázracích se proto omezovaly jen na poznatky pocházející z umírněných homilií našich kněží, kteří si uvědomovali, že v kostelních lavičích sedí i vládní špioni. Kněží věděli, že za všechno, co by se chápalo jako útok na režim, by se dostali do vězení anebo by se jim stalo ještě něco horšího.

Ačkoli bylo moje rodné město Sarajevo komunistickou baštou, měla jsem relativně klidné dětství. Moji rodiče Jozo a Milena pocházeli z Bijakovići a do Sarajeva se přestěhovali krátce po svatbě. Narodila jsem se právě tam, a to 18. března 1965.

Vzpomínám si, že jsem se od ostatních dětí vždycky trochu lišila.

Od batolete až do téměř pěti let jsem skoro neměla vlasy a to, co mi na hlavě vyrostlo, bylo řídké a bělavé chmýří. Maminka už nechtěla čekat, až mi vlasy narostou. Dala si poradit od sousedky, a než se tatínek vrátil z práce domů, ostříhala mě dohola. Byla jsem úplně plešatá. V očích jiných dětí jsem vypadala divně. Nosila jsem čapku a hrála jsem fotbal s kluky od sousedů; dělala jsem jim brankářku. Jak maminka doufala, narostly mi pak pevnější vlasy a opět jsem se vrátila do holčičího světa.

Potom jsem si hrávala s holčičkou jménem Minka. Na muslimské výzvy k modlitbě, které se ozývaly po městě, si Minka najednou přestala hrát, klekla si a sklonila se, aby se pomodlila. S úžasem jsem ji sledovala. Jednou jsem udělala přesně to, co ona. Maminka mě uviděla a rychle mě zavolala domů. Vysvětlila mi, že Minka a já patříme do jiných náboženství. Naše přátelství mě však naučilo, abych se nezaměřovala na rozdíly mezi lidmi.

Bylo hezké bavit se s kamarádkami, ale raději jsem trávila čas sama. V tichu našeho bytu jsem psala básničky, malovala a kreslila. Šlo mi především kreslení postav žen a dívek. Spolužáci mě často prosili, abych jim nakreslila obrázek. Jednu z mých prací dokonce vybrali, aby reprezentovala naši základní školu na mezinárodní umělecké soutěži v Japonsku.

Velmi ráda jsem četla. Mimořádně mě oslovila jedna kniha – *Malý princ* od Antoina de Saint-Exupéryho, v chorvatštině *Mali princ*. Příběh o pilotovi uvízlém v poušti, který se setkal s princem z jiného světa, ve mně zanechal dojem, že za vším viditelným se skrývá něco většího. To mě vedlo k velké otázce:

Jaký je smysl života?

Jak řekl Malý princ: „Jen děti vědí, co hledají.“

Zeměpisec, lampář a další postavy z *Malého prince* žili doslova ve svém malém světě. Připomínali mi obyvatele našeho paneláku – lidé z různých prostředí bydleli v malých betonových krabicích poskládaných na sebe. Byli si tak blízko, a přitom velmi daleko.

V Sarajevu nebylo moc katolických dětí. Nás několik z praktikujících rodin muselo chodit na náboženství, které se tajně vyučovalo v kostele svatého Antonína Paduánského v historické čtvrti Bistrik. Kostel měl charakteristickou kaštanovou barvu. Jistým způsobem překonával etnické rozdělení. Přicházeli se sem modlit i muslimové a pravoslavní. Františkáni, kteří bydleli v přilehlém klášteře, sloužili chudým každého vyznání.

V hodinách náboženství jsem se naučila Pána Boha spíš bát než ho milovat. Vnímala jsem ho jako rozhněvaného vládce, který se dívá z nebe, aby mě soudil a trestal za každou chybu. Oblíbila jsem si ale patrona kostela – svatého Antonína. Jeho vlídnost a láska mi našeptávaly jinou podobu Boha.

Jeden rodič z místní katolické komunity nás čtyři nebo pět dětí vodil do kostela. Před odchodem mi maminka kladla na srdce: „Když se vás někdo cestou zeptá,

kam jdete, povězte, že jdete na zmrzlinu nebo na hřiště nebo něco takového.“

Jednoho dne jsme cestou na náboženství potkali učitelku ze základní školy. Byla členkou komunistické strany, stejně jako většina učitelů v Sarajevu.

„Mirjano!“ oslovila mě a zastavila se.

I já jsem zůstala stát. „Hmmm, dobrý den, soudružko učitelko.“ Museli jsme každého učitele oslovovat *soudruhu*, *soudružko* – v našem jazyce *drug*, *drugarica*.

„Kam jdeš?“ zeptala se učitelka.

Strachy jsem ztuhla.

„Ani nevím,“ odvětila jsem. Rychle jsem se otočila a pospíchala za ostatními. Pravděpodobně byla z mé odpovědi spíš zmatená, než aby mě nějak podezírala.

Pod vedením prezidenta Josipa Broza Tita chtěla vláda indoktrinovat své občany pomocí vzdělávacího systému. Učebnice dějepisu vychvalovaly „hrdinské“ ideologie Karla Marxe, Friedricha Engelse a Vladimíra Iljiče Lenina. Učitelé nám často opakovali, že Bůh je pohádka a že náboženství, jak to jednou vyslovil Marx, je „opium lidstva“. Měla jsem často zmatek v tom, čemu mám věřit.

Vláda automaticky zapisovala děti v prvním ročníku základní školy do „Pionýra“ (*Savez Pionira Jugoslavije*). Jako novopečení pionýři jsme v sedmi letech dostali oficiální uniformu: červený bavlněný šátek a titovku – „Titovu čapku“ s červenou komunistickou hvězdou. V pionýrské přísaze jsme se zavázali, že budeme milovat Socialistickou federativní republiku Jugoslávii, a slibovali jsme, že budeme „šířit bratrství, jednotu a principy, za které bojoval soudruh Tito“.

Indoktrinace pokračovala až do vyšších ročníků. Každý rok se 25. května slavily v Jugoslávii narozeniny prezidenta Tita jako státní svátek pod názvem *Den mládeže*. Několik dní před tímto svátkem školní osnovy oslavovaly Tita za to, že do země přinesl komunismus. Učitelé požádali každého žáka, aby napsal báseň nebo slohovou práci, která bude chválit prezidenta, a ve státních médiích potom zveřejnili ty nejlepší. Vždycky jsem se na tuto literární soutěž těšila. Vybrali dokonce i některé moje příspěvky.

V *Den mládeže* se na vládních oslavách shromáždily tisíce lidí. Na Titovu počest se konaly i sportovní akce a taneční představení pionýrů. Orchestry hrály nabubřelé partyzánské písně jako *Uz Maršala Tita*. Text písně nazýval Tita hrdinským synem a chválal se, že „ani peklo nás nezastaví“ a ti, co nesouhlasí, „pocítí naši pěst“.

„Vzdělání je zbraň,“ řekl jednou Josef Stalin, „jeho účinky závisí na tom, kdo ho drží v rukou a na koho je zaměřené.“

Protože jsem žila na kulturní křižovatce, jakou byla Jugoslávie, dostala jsem různorodé a někdy komplikované vzdělání. Vláda od nás vyžadovala, abychom se učili latinu a cyrilici. To první používají Chorvati a to druhé Srbové. Když jsem se učila číst ve dvou abecedách, naučila jsem se, jaký je rozdíl mezi slovem „Jugoslávie“ a „Југославија“. Učila jsem se i anglicky podle osnov ze Spojeného království. Když jsem mluvila anglicky, napodobovala jsem britský přízvuk.

Moc ráda jsem trávila čas doma s rodinou. Tatínek měl laskavou a veselou povahu. Maminka byla o něco přísnější a vnímavější k těžkostem života, ale tvrdě pracovala, aby

nám vytvořila šťastný a láskyplný domov. Jako malá jsem měla raději tatínka.

Někdy jsem se ho ptala: „Proč vlastně potřebujeme maminku?“ Usmál se.

Tátovy velké zelené oči kontrastovaly s černými vlasy. Jeho mírná zaoblenost jakoby podtrhovala jeho osobnost. Když nás navštívily sestřenice z Hercegoviny, obvykle brzy ráno vstal a zeptal se jich, co chtějí ke snídani. Potom nakoupil potraviny a připravil jim jídlo. Až potom šel do práce.

I když jsem to tehdy nevnímala, život v Sarajevu nebyl pro rodiče lehký. Tatínek přes den pracoval a v noci studoval a připravoval se, aby mohl nastoupit na radiologické oddělení. Maminka pracovala jako kuchařka ve velké firmě. Každý den v pět odcházela z bytu a odpoledne se vracela vyčerpaná. Ještě jsem nechodila do školy, ale nemohli mi zaplatit chůvu. Když mi bylo pět let, zůstávala jsem sama doma, což mamince a tatínkovi působilo další starosti. Párkrát denně přišel tatínek k našemu bytu, zkontroloval mě oknem a potom spěchal zpátky do práce. Vždycky si dával pozor, abych ho neviděla.

Osm let jsem byla jejich jedináčkem, jejich „princezníčkou“ – až do 16. července 1973, kdy přišel na svět můj bratr Miroslav.

Po jeho narození jsem nervózně čekala, až se všichni vrátí z nemocnice. I tehdy jsem myslela víc na tatínka než na kohokoli jiného. Pamatuji si všechno, co měl toho dne na sobě – hnědý sportovní kabát, dobře vyžehlené šedé kalhoty, košili s bílým límcem –, a jak jeho oči zářily láskou, když se díval na novorozeňátko. Chtěla jsem tatínkovu

lásku jen pro sebe. Vzala jsem si ho stranou a řekla jsem: „Ty měj rád jenom mě a já budu mít ráda to děťátko.“

Poté, co se narodil bratr, maminka vážně onemocněla. Lékař jí řekl, aby odpočívala, když ale přišla domů, dělala pravý opak. Dostala infekci a vysokou horečku. Nechápala jsem, co se děje. Všimla jsem si, že se tatínek trápí; nežertoval se mnou jako obvykle. Hned byl u postele maminky a hned se zase staral o Miroslava či Mira, jak jsme mu říkali.

Maminka se nakonec uzdravila, ale když jsem ji viděla nemocnou, slíbila jsem si, že už ji nikdy nebudu považovat za samozřejmost. Od té doby jsem si dávala záležet, aby vždycky věděla, jak moc ji mám ráda.

Rozhodla jsem se, že budu pomáhat s péčí o Mira. Moje pochybnosti ohledně jeho osoby brzy zmizely. Poněvadž jsem byla skoro o devět let starší, přirozeně jsem přijala úlohu druhé maminky. Naši rodiče museli chodit do zaměstnání, takže jsem za něj byla často zodpovědná. Přebalovala jsem ho, koupala a krmila. Když se naučil chodit, brávala jsem ho na procházky po Sarajevu. Moje kamarádky nám říkaly „Mirjana a její přívěs“, protože jsem ho vodila za ruku.

V roce 1976, když tatínek začal pracovat jako vedoucí technik na radiologickém oddělení, jsme se přestěhovali do jiného bytu, který se nacházel v nejvyšším poschodí osmipatrové budovy blízko centra města. Měli jsme jen dva pokoje a jednu koupelnu. Náš nový domov byl pro čtyřčlennou rodinu malý, ale nikdy jsme se necítili stísněně. Vstupovali jsme předními dveřmi. Chodba rozdělovala byt na dvě části. Na jedné straně byla kuchyně a obývací. Jedli

jsme u stolu v malé jídelně spojené s kuchyní. Obývací byl vybavený dvěma gauči, dvěma křesly a televizorem. Přes den jsme se tam setkávali, abychom si povídali, dívali se na televizi a modlili se společně jako rodina. V noci jsme Miro i já používali obývací jako svůj dětský pokoj. Spali jsme na roztažených gaučích. Oblečení jsme měli ve velké skříni, která stála u stěny. Ložnice rodičů a koupelna byly na druhé straně chodby.

Protože jsme bydleli vysoko, zdálo se mi, že z našich oken vidím celý svět.

Když ze vzdálených hor sklouzla mlha a zahalila Sarajevo, byly vidět jen věžáky, minarety a kostelní věže. Vyčuhovaly z neproniknutelného oblaku jako majáky. Za jasných večerů vypadala světla v údolí města jako koš s hvězdami. Někdy jsem pozorovala letadla, která startovala ze sarajevského letiště. Třásla jsem se při představě, že bych měla sedět v takovém letadle. Myslela jsem si, že nikdy v životě nikam nepoletím.“

Miro si hrával v parku před panelákem. Měla jsem ráda tříproudový chodník podél řeky Miljacky. Když jsme museli někam jet, jen o několik bloků dál se nacházela zastávka tramvaje. Někdy jsme se procházeli po dlážděných ulicích v Bašcharšiji. Krmili jsme holuby u historické fontány *Sebilj* nebo jsme zapalovali svíčky v katedrále Největějšího Srdce.

V bytě pod námi bydlela stará muslimka Paasha. Neměla žádnou rodinu, ale moji rodiče ji brali jako součást té naší. Když se jí v bytě něco pokazilo, tatínek to opravil, a když jsme ji pozvali na večeři, maminka připravila jídlo podle muslimského zákona.

„Jídlo, které má Bůh nejraději,“ říkala Paasha, „je takové, které jí společně hodně lidí.“

Paasha si mě oblíbila. Začala mi říkat „Mala Plavuša“ neboli „Blondýnka“. Když jsem byla v parku, otevřela okno a volala: „Blondýnko moje! Koupíš mi chleba?“

Nikdy jsem jí neřekla ne, ačkoli jsem musela opustit kamarádky. Měla jsem tak příležitost si s ní popovídat. Určitě by si mohla chodit nakupovat sama, ale myslím, že měla ráda společnost. A jelikož babička Jela bydlela daleko, stala se Paasha mojí náhradní babičkou. Hodně mluvila o Bohu a obdivovala naši katolickou víru.

„Drž se své víry,“ říkala. „A jestli se vdáš, vyber si někoho, kdo je stejného vyznání. To je pro děti nejlepší.“

Zasmála jsem se. „Děti? Manželství? To je ještě daleko!“

„Teď se ti to tak může zdát, moje milá, ale jednoho dne si řekneš: ‚To bylo tak dávno!‘“

V Sarajevu ovšem nežilo tolik hluboce věřících jako Paasha. Komunistům se podařilo místní kulturu notně sekularizovat. I Vánoce byly tehdy pracovním dnem a děti musely jít do školy. Vláda kontrolovala každého, kdo v ten den chyběl v práci nebo ve škole.

Celá moje rodina slavila Vánoce v soukromí našeho bytu. Ozdobili jsme malý vánoční stromček, společně jsme se pomodlili a zpívali jsme koledy. Potom jsme šli do práce a do školy jako všichni ostatní, ale večer jsme se sešli na mši svaté a doma jsme měli slavnostní večeři. Druhý den nás přijel navštívit strýc s rodinou.

I přes nepříznivou situaci jsme vždycky měli úžasné svátky.

Když mi bylo 12 let, tatínek dostal novou práci. Měl školit radiografické techniky v Libyi. Těžce prožíval, že je tak daleko od domova, ale dostával vyšší plat; chtěl nám tím zabezpečit lepší život. Když mi jednou poslal kazetový magnetofon, myslela jsem si, že zbohatl – jenomže v Libyi byla elektronická zařízení mnohem levnější než u nás. Tatínek byl pryč dva roky. Převzala jsem zodpovědnost za Mira. Jak rostl a stával se nezávislejším, často mě obviňoval, že jsem nepříjemná. „Nepotřebuju druhou matku,“ prohlašoval.

Než se maminka vrátila z práce, pouklízela jsem celý byt. Aby byl ještě hezčí, dávala jsem pro ni do vázy květiny. Nařídila jsem Mirovi, aby nějaké koupil, ale on se samozřejmě jako malý kluk vždycky styděl, že musí kupovat něco tak „holčičího“. Po chvíli přemlouvání šel našťvaně do květinářství a pak cestou zpátky kličkoval mezi paneláky, aby ho kamarádi neviděli s kyticí. Před dveřmi jsem si od něj vzala květiny a zakázala jsem mu vejít, protože jinak by udělal nepořádek a celé moje uklízení by přišlo vniveč. Mirovi se to moc nelíbilo.

I přes menší neshody byl náš domov plný lásky. Rodiče si se mnou málokdy povídali o víře, alespoň ne slovy. Nicméně byli nám živými příklady víry a ukázali mi, jak je důležitá modlitba.

Víru jsme praktikovali v relativní tajnosti, ale většina sousedů beztak věděla, že jsme katolíci; nešlo to skrývat. Vedle nás bydlela rodina dívky, která se jmenovala Gordana. Byli to Srbové a od narození pravoslavní, avšak svou víru nepraktikovali. Podobně jako mnozí lidé v Sarajevu ani Gordani rodiče v tom neviděli žádnou hodnotu. Kdykoli

k nám Gordana přišla na návštěvu, pozorně naši rodinu sledovala. Byla svědkem toho, že chodíme na mši svatou a že se společně modlíme. Cítila, že je náš dům vždy plný něčeho zvláštního – něčeho, co její oči nevidí, ale srdce to vnímá.

„Proč nikam nepatříme?“ zeptala se jednou dívka svojí maminky.

„Jak to myslíš?“ odvětila maminka.

„Bylo by hezké žít jako Mirjanina rodina. Proč se nemodlíme a nechodíme do kostela jako oni?“

Její rodiče tuto myšlenku zpočátku odmítali. Gordana se však nenechala odradit a vytrvala, dokud otec s matkou její návrh neschválili. Začali chodit do blízkého pravoslavného chrámu a modlit se jako rodina.

V dětství jsem nikdy nebyla výjimečně zbožná, vždycky jsem ovšem věřila. Podobně jako ostatní katolíci jsem chovala velkou úctu k Panně Marii, ale mnohem hlubší vztah jsem měla s Ježíšem. Často jsem si s ním povídala. Ve své dětské víře jsem Ježíše pokládala za staršího bratra, kterému můžu svěřit všechny starosti od roztržek na hřišti po těžké zkoušky ve škole. Kladla jsem mu otázky o životě, zvláště tu, na niž jsem neustále musela myslet: „Proč lidé musejí trpět?“

Vzpomínám si, že jsem soucítila s každým, kdo nějak trpěl. Když jsem jako holčička uviděla nemocného nebo ztrápeného člověka, bylo mi ho líto a plakala jsem. Pořád jsem se musela ptát, proč milující Bůh dovolil, aby trpěli. Dospělí mi říkali, že se nemám zaobírat smutnými věcmi, ale hrát si a být šťastná jako ostatní děti. Jenomže jak bych mohla být šťastná, když někdo trpí?

Maminka o mé citlivosti věděla už dávno předtím, než jsem se na jaře 1981 začala schovávat, a přesto ji to trápilo. A jelikož jsem trvala na tom, že chci opět strávit celé léto v Medžugorji, její obavy se ještě znásobily.

„Neměla bys pro mě nějakou modlitební knížku?“ zeptala jsem se jí jednou v noci.

„Modlitební knížku?“ podivila se. „Proč?“

„Nevím. Mám pocit, že bych se měla modlit.“

Zaváhala, ale potom šla do ložnice a vrátila se s modlitební knížkou pro manžele.

„To je všechno, co mám,“ řekla.

V Jugoslávii tehdy nebyly modlitební knížky k dostání. Komunisti nepodporovali tisk ani dovoz zboží s náboženskou tematikou. V souladu s tradicí ale dovolili, aby každý manželský pár dostal na svatbě darem modlitební knížku. Moji rodiče si té své velmi cenili.

Stáhla jsem se na tiché místo a listovala jsem v knize. Měla jsem pocit, že mi maminka dala drahocenný poklad. Při každé modlitbě, kterou jsem odříkala, se mi srdce naplnilo radostí.

A zatímco já jsem byla šťastná, moje maminka ležela v posteli na druhé straně našeho bytu a svírala ji úzkost. Moje podivné chování vnímala jako osudové znamení. Celou noc proplakala. Byla přesvědčena, že se mi něco stane.

A měla pravdu – skutečně se *něco* přihodilo.

3. KAPITOLA

„Děti moje, nebojte se otevřít mi svá srdce. Mateřskou láskou vám ukážu, co očekávám od každého z vás, co očekávám od svých apoštolů. Pojdte za mnou.“

Z poselství Panny Marie z 18. srpna 2011

Nemůžu říct, že jsem se ráno 25. června 1981 probudila, protože si nepamatuji, že bych tu noc vůbec spala. Byla jsem rozrušená. Tak či tak jsem šla brzy ráno sbírat tabák se svými sestřenicemi, jako by to byl jakýkoli jiný den v Medžugorji.

Vesna a Milena mi připomněly, že jsme večer chtěly navštívit tetu. Říkaly, že tam bude i Marko. Jen jsem pokrčila rameny; musela jsem pořád myslet na tu ženu na kopci.

Když jsem pracovala na polích, v dohledu nebyl nikdo z ostatních budoucích „vizionářů“. Ztratila jsem se v monotónnosti sbírání a napínání tabáku. V duchu jsem si přehrávala události z předešlého odpoledne. Opravdu jsem viděla to, co si myslím, že jsem viděla?

Blížila se doba, kdy jsme včera měli vidění, a já jsem měla zvláštní pocit. Něco uvnitř mě táhlo zpátky na kopec. Zanedlouho bylo volání tak silné, že si ho nešlo nevšímat.

„Strýčku Šimune,“ řekla jsem, „myslím, že se musím vrátit na ten kopec. Můžu?“

Strýc se na mě podíval a chvíli přemýšlel. „Dobře,“ svolil nakonec, „ale půjdeme s tebou, já i teta. Chceme zjistit, co se děje.“

Šli jsme hned. Když jsme se dostali na úpatí Podbrda, vypadalo to, že je tam už půlka vesnice. V Bijakoviči se zprávy vždycky rychle šířily. Jen co jsem v davu našla Ivanku, Vicku a Ivana, tři záblesky světla přitáhly náš zrak na kopec. Všichni jsme užasli, když jsme spatřili tutéž postavu jako včera. Tentokrát ale byla na vyšším místě kopce.

Přidaly se k nám další dvě děti, které tu s námi včera nebyly – šestnáctiletá Marija a desetiletý Jakov, jeden z našich bratranců. Společně jsme běželi té paní naproti.

Ti, co se na nás dívali zdola, byli překvapení, protože jsme po strmém svahu vyběhli neskutečnou rychlostí. Téměř jsme se vznášeli nad balvany a keříky trní. Někteří chtěli běžet za námi, ale nedokázali udržet tempo. Byla jsem městská holka, žádná atletka, ale zdálo se mi, že je to snadné. Jako kdybych letěla – anebo mě něco neslo – přímo na místo, kde stála ta paní.

„Dostat se tam může trvat alespoň dvanáct minut,“ řekl mi později strýc, „ale děti to zvládly za dvě. Když jsem to viděl, vyděsilo mě to.“

Když jsem se na tu ženu poprvé podívala zblízka, uvědomila jsem si, že není z tohoto světa. Zcela spontánně jsme ihned padli na kolena. Nevěděli jsme, co máme říct nebo co máme dělat. Začali jsme se modlit *Otčenáš*, *Zdrávas*, *Maria* a *Sláva Otci*. K našemu údivu se ta paní modlila s námi, ale při *Zdrávasu* mlčela.

Ženu obklopovala modravá nádhera. Její pokožka měla olivový nádech. Oči připomínaly zářivou modrou

barvu Jadranského moře. Bílý závoj zakrýval dlouhé černé kadeře, až na vlasy nad čelem a prameny padající zpod závoje. Všechno, co jsem viděla, se zdálo nadpřirozené, od nadpozemské modrošedé záře jejího dlouhého oděvu až po dechberoucí intenzitu jejího pohledu. Její přítomnost s sebou přinášela pocit pokoje a mateřské lásky, ale cítila jsem i velký strach; nechápala jsem, co se to vlastně děje.

„*Djeco moja, ne bojte se,*“ řekla dokonalou chorvatštinou. *Děti moje, nebojte se...* Její hlas byl melodický a zvučný, žádný člověk by ho nedokázal napodobit; zněl jako hudba.

Ivanka našla odvahu položit otázku, která ji pochopitelně trápila. „Jak se má moje maminka?“ zeptala se.

Panna Maria se na Ivanku něžně podívala. „*Je se mnou.*“

Někdo z nás se blahoslavené Matky zeptal, jestli zítra zase přijde. Jemně přikývla. Při tomto setkání jsme toho moc neřekli. Zdálo se, že nás mělo připravit na ta další.

Vždycky jsem byla velmi plachá. Když k nám v dětství přišli hosté, utíkala jsem do pokoje a zavřela jsem za sebou dveře. Pakliže maminka chtěla, abych se připojila k ostatním, stála jsem mlčky někde vzadu, dokud hosté neodešli. Tak jsem se cítila i během prvního zjevení. Byla jsem prostě ohromená. Toužila jsem hledět na krásu té paní a vychutnávat si obrovskou lásku, kterou jsem cítila, když se na mě podívala.

Když se vesničané konečně dostali na kopec, nikdo z nich neviděl, co jsme viděli my, ale později vypověděli, že je překvapily výrazy našich tváří. A ačkoli my jsme během zjevení svoje hlasy slyšeli, ostatní lidé říkali, že se nám pohybovaly rty, aniž bychom vydávali nějaký zvuk. Slyšeli

nás, jen když jsme se modlili nebo když jsme odpovídali na otázky.

Znepokojovalo mě, když jiní lidé popisovali zjevení. Připadalo mi to, jako by se někdo cizí díval, jak spím. To, čeho vesničané byli svědky, je přesvědčilo, že zažili něco neuvěřitelného. Bylo tu šest dětí. Jen pár z nich se předtím kamarádilo. Klečely na ostrých skalách a vřesu. Tváře jim zářily a oči měly upřené na cosi neviditelného. Až za delší dobu jsem se dozvěděla, že vědci náš stav charakterizovali jako stav extáze. Já bych to nazvala pobytem v nebi.

„Dáš nám znamení, aby nám lidé uvěřili?“ zeptala se Vicka.

Panna Maria se jen pousmála. Vicka mě zničehonic požádala, abych jí řekla, kolik je hodin. V té chvíli mi její otázka připadala zvláštní. Byla jsem tak fascinovaná, že mě ani nenapadlo podívat se na hodinky. Doufala jsem, že setkání nikdy neskončí, ale nakonec muselo skončit.

„*Jděte v Božím pokoji,*“ rozloučila se s námi Matka Boží a pak začala stoupat, dokud se neztratila v modři. Vrátila jsem se zpět do světa. Tento přechod doprovázela velká bolest a smutek. Toužila jsem být s Pannou Marií navždy.

Utřela jsem si slzy a podívala se na ostatní vizionáře. Vypadalo to, že i oni mají problém vrátit se rychle do „reality“. Ivanka to hodně prožívala. Není divu. Teď věděla, že její maminka je s blahoslavenou Matkou.

Ti, co stáli okolo, tvrdili, že zjevení trvalo deset až patnáct minut, mně to ale přišlo nemožné. Muselo trvat mnohem déle! Podívala jsem se na hodinky. Zmátlo mě, co jsem viděla: Všechno bylo naopak, čísla i ručičky. Dvojka byla na desítce atp., zatímco ručičky se pohybovaly pozpátku.

Vzpomněla jsem si, že mě Vicka požádala, abych jí řekla, kolik je hodin. Všechno to bylo tak zvláštní...

Když jsme sestupovali dolů, okolostojící nás zasypávali otázkami, ale byli jsme příliš rozrušení, než abychom mohli podat podrobné odpovědi. Všichni jsme zažili něco mimořádného – záblesk božského a setkání s Bohorodičkou. Pro každého z nás to bylo důvěrné a osobní setkání.

Otec Slavko, kněz, který později působil v Medjugorji, si jednou postěžoval, že šlo jen velmi obtížně sehnat nás šest vizionářů dohromady. „Kdybych byl Panna Maria,“ řekl, „nikdy bych si vás šest nevybral. Jste tak rozdílní! A to je pro mě známkou toho, že mluvíte pravdu.“

Většina z nás by netrávila čas společně, kdyby nedošlo ke zjevením. Když to všechno začalo, pozorovatelé asi měli na nás vizionáře stejný názor jako já. Nikdo z nás nebyl zvlášť zbožný v porovnání s jinými dětmi ve vesnici. Každý měl své jedinečné silné i slabé stránky. Přesto – anebo možná právě proto – si nás Panna Maria vybrala a dala nás dohromady.

Stále usměvavá sedmnáctiletá Vicka s hnědými kudrnatými vlasy byla radostná a veselá dívka. Vždycky se ve skupině chopila iniciativy. Vicka je její přezdívka. Ve skutečnosti se jmenuje Vida, což je chorvatské slovo pro vidění.

Před zjeveními jsem se nikdy nesetkávala s šestnáctiletým Ivanem Dragičevićem. Byl vysoký a měl černé vlasy. Vypadal, že je plachý a tichý. Jméno Ivan je chorvatský ekvivalent pro Jana. Je to běžné jméno v Novém zákoně. Znamená „Bůh je milostivý“.